

Uttalelse fra RU om endringer i FIDEs spilleregler fra 1. juli 2014

Spillereglene for sjakk oppdateres etter vedtak på FIDE-kongressen hvert fjerde år. Ny versjon skulle etter dette ha vært vedtatt på FIDE-kongressen høsten 2012 og trådt i kraft fra 1. juli 2013. Saken ble imidlertid utsatt fra kongressen, og først senhøsten 2013 forelå en komplett engelsk versjon. Noen justeringer senere foreligger det nå komplette nye spilleregler i norsk versjon, oversatt av Arne Tjølsen og godkjent av Reglementsutvalget til Norges Sjakkforbund (heretter RU). Denne nye versjonen av FIDEs spilleregler trer i kraft fra og med 1. juli 2014.

De nye reglene inneholder mange språklige justeringer og noe omorganisering. Turneringsledere og spillere bør merke seg at man utenfor de tolv ordinære paragrafene finner hurtigsjakkreglene i “tillegg A”, lynsjakkreglene i “tillegg B”, samt regler for hurtig avslutning av langsjakkpartier og hurtigsjakk i “tillegg G”.

Endringer av praktisk betydning er relativt få. Både turneringsledere og spillere bør imidlertid merke seg følgende:

- To ulovlige trekk utført av samme spiller medfører heretter at partiet er tapt i langsjakk (paragraf 7.5b). Dette innebærer en viktig innskjerpelse sammenlignet med tidligere regler, hvor partiet i langsjakk først var tapt ved tredje ulovlige trekk. Som tidligere anses et ulovlig trekk utført først når en spiller har trykket på klokken etter å ha utført trekket på brettet. Turneringsleder skal i langsjakkpartier påpeke ulovlige trekk, men dersom turneringsleder ikke er til stede er det spillernes eget ansvar å påpeke ulovlige trekk fra motstanderen.

- Det innføres en ny mulighet til at turneringsleder på eget initiativ kan gripe inn og dømme et parti remis dersom samme stilling har oppstått fem ganger etter hverandre, eller dersom 75 trekk er gjort uten at noen bonde er flyttet eller noen brikke slått (paragraf 9.6).

- Det spesifiseres at en spiller som ikke kan notere eller håndtere klokken på grunn av en funksjonshemming, ikke skal fratras betenkningstid (paragraf 6.2e og 8.1e).

- Tross mye debatt kom det ingen endring i noen retning av den såkalte “nullminuttersregelen”, som sier at partiet er tapt for en spiller som ankommer for sent til partiet – med mindre reglene for turneringen bestemmer noe annet (paragraf 6.7). **Reglementsutvalget viderefører som generell regel den etablerte praksisen for at fristen for tap på walk over i norske turneringer er 60 minutter. Turneringsarrangører som ønsker en kortere (eller lengre) frist, står fritt til å fastsette det i invitasjonen til turneringen.**

- Straffen for et uberettiget remiskrav endres fra at motstanderen får tre minutter ekstra til at motstanderen får to minutter ekstra (paragraf 9.5). I lynsjakk medfører uberettiget remiskrav ett minutt ekstra til motstanderen (tillegg B.2).

- Det innføres totalforbud mot mobiltelefoner i spilleområdet, også hvis de er fullstendig avslått – og en hver overtredelse av dette straffes med tapt parti (paragraf 11.3b). Dette er en regel som kan være fornuftig og håndterlig i eliteturneringer med få spillere, men som vil kunne skape store praktiske problemer både for deltakere og turneringsledelse i bredde-turneringer med mange deltakere. Arrangører står imidlertid fritt til å innføre mindre strenge straffereaksjoner dersom de ønsker det. **Reglementsutvalget i Norge velger som en generell regel å videreføre tidligere praksis om at mobiltelefoner i spilleområdet skal være fullstendig avslått, og at det medfører tapt parti hvis de avgir lyd eller tas i bruk under spillet. Arrangører som ønsker å praktisere strengere (eller**

mildere) straff for oppbevaring av mobiltelefoner i spilleområdet, står fritt til å fastsette det i invitasjonen til turneringen.

- Turneringsleder gis nå rett til å iverksette ransakning av deltakere i sjakkturneringer dersom det mistenkes juks med mobiltelefon eller andre elektroniske hjelpemidler (paragraf 11.3b). Ifølge norsk rett kan kun politiet iverksette ransakning – og politiet vil normalt kun gjøre det ved mistanker om alvorlige brudd på norsk lov. Hvis en spiller mistenkt for juks nekter å la seg ransake av turneringsledelsen, vil arrangøren dermed ikke ha juridisk rett til å gjennomføre en ransakning. Turneringsledelsen – og sjakkforbundet – vil imidlertid da stå fritt til å vurdere spillereglens sanksjoner, inkludert tapt parti og utvisning fra turneringen, mot spillere som nekter å la seg ransake hvis det foreligger mistanke om juks.

- Tillegget om regler for hurtigavslutning av et langparti eller et hurtigsjakkparti spilt uten tilleggstid per trekk, har arrangøren nå fått mulighet til å se bort fra (tillegg G2). **Reglementsutvalget velger som en generell regel å videreføre hurtigavslutningsreglene i norske turneringer. Arrangører som ikke ønsker å bruke reglene for hurtigavslutning selv om de velger en betenkningstid uten tilleggstid per trekk, står fritt til å fastsette det i invitasjonen til turneringen.**

- I hurtigavslutninger hvor en spiller med under to minutter igjen på klokken for resten av partiet krever remis fordi han/hun oppfatter at motstanderen bare spiller på tiden, enten uten å ha noen sjanse til å vinne på brettet eller uten å ha noen mulighet til å gjøre det, innføres en ny mulighet. Spilleren kan be om at spillet fortsetter med fem sekunders tilleggstid per trekk. Turneringsleder vurderer om dette kan og bør gjøres, og skal gi motstanderen to minutter ekstra hvis han godtar kravet. Et slikt krav om endring av betenkningstiden innebærer også et remistilbud som motstanderen kan velge å akseptere (tillegg G4).

- Grensen mellom lynsjakk og hurtigsjakk flyttes ned, slik at tillegget om lynsjakk heretter bare omfattes av partier som gi maksimalt 10 minutters betenkningstid per spiller - gitt at partiet varer 60 trekk (A.1 og B.1).

- Dersom arrangøren har tilstrekkelig god dekning av turneringsledere i forhold til deltakertallet, kan man velge å benytte de vanlige spillereglene også i lynsjakk og hurtigsjakk. Hvis så ikke gjøres, utvides fristen til å korrigere for feil stilt klokke eller feil oppstilling av brikker i hurtigsjakk og lynsjakk, fra tre til ti trekk (tillegg A.4.a og B.4). Ulovlig trekk taper heretter partiet ikke bare i lynsjakk, men også i hurtigsjakk. Turneringsleder kan gripe inn for å påpeke ulovlig trekk i hurtigsjakk og lynsjakk dersom han er til stede, ellers er det spillernes eget ansvar å påpeke dette (tillegg A.4.b og B.4). Reglene sier i tillegg nå at turneringsleder, dersom han i hurtigsjakk eller lynsjakk ser en stilling hvor begge kongene står i sjakk eller hvor en bonde står igjen på åttenderaden uten å ha blitt forandret, skal avvende neste trekk. Deretter skal turneringsleder dømme partiet remis hvis en ulovlig stilling fortsatt er på brettet.